



**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Pro decreto indifferenter concurrenti clarius explicato standum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

si Dei decretum, cui subordinari in operando essentia sua voluntas debet, abesse, positus absolute in manu consilij sui dici minime posset: cum operari absolute, & plene non posset. Si autem decreto quouis efficaci de operatione sua, quomodolibet, irresistibiliter tamen, duceretur ad illam, quin aliam elicere, vel illam omittere liceret, quomodo eius operatio in manu consilij, & electionis suae posita, ac relicta diceretur? idem argumentum fit à definitionibus Conciliorum, Pontificum, Scholasticorum, Academicorum, Religiosorum familiarum, id ipsum, vel formalibus, vel aequivalentibus verbis de arbitrij nostri, utique ex parte etiam voluntatis diuinæ, requisitis omnibus instructi plena, & absoluta suarum operationum potestate. Tertia ratio ad exclusionem ceterarum Dei voluntatum, & decretorum est: quia decretum Dei, ratione cuius creata voluntas diuinæ subordinetur, nequit esse antecedenter efficax, ut tota d. 1. demonstrauimus, & specialiter ad concurrentium ad actiones prauas illud exclusimus tota d. 2. sed, nec potest esse efficax comitans determinationem, & consensum creatæ voluntatis ut vidimus d. præfate tota q. 1. sed nec potest esse comitans inefficax: quia ea ratione non magis subderetur creata voluntas diuinæ, quam hæc creata in operando; ergo solum esse potest decretum hoc indifferens antecedens nostræ operationi præsuppositum quo Dei effectiua ad extra, & nobiscum virtus diuina, seu omnipotentia applicetur, ac nostræ determinationi subdatur in cooperando: ut sic tandem penes nos nostrique arbitrij determinationem, & electionis proximæ sit operationis, & consensus nostri absoluta positio.

5. Quarta ratio à priori: quia causæ primæ, & vniuersalis perfectissimæ consilio, & electione operaturæ, & cooperaturæ cum suis, sibi que subordinatis causis creatis is sane cooperandi libere cum eis modus eligendus est, qui earum naturis opus sit, ut conaturalius, conformiusque naturali ipsarum exigentiæ in consortio causæ primæ operentur. Hinc causis naturalibus, quæ natura sua concursum determinat ad indiuiduū speciei talis à Deo exigunt ad indiuiduū speciei eius determinatæ iuxta earum indigentiam, & exigentiam naturalem concurrere decernit, & cum his adhuc non præuio, antecedenteque ordine causalitatis concursus, sed simultaneo; & si præuius, & antecedens Dei concursus nihil determinationis, aut necessitatis intra illam determinatæ speciei eiusmodi causis adderet, vel minueret; sed, quia præuio concursu, & motione Dei non egent: videat Dominici prædeterminatores, quam firmo nitantur principio de necessaria præmotione, & præuio concursu physico ordine causalitatis, & naturæ causarum secundarum à prima militent: cum, ne causarum quidem naturalium respectu, præuius ille concursus, & præuio, quarum libertati in operando (quam nusquam habent) consulendum non est, nec detur, nec opus sit dari, et si verum sit decretum efficax concurrenti, & cooperandi determinatæ cum causa naturali requiri: quare concursus, & cooperationem, eius causæ concursui diuino identificatam decretum efficax prioritate naturæ, & causalitatis antecedere, sed tamen eius determinatam virtutem ad operandum ex parte sua non asserit sed supponit: atque ad præuiam eius exigentiam concursus diuini, ut determinatam ad operandum ex parte sua virtutem exerceat, decretum efficax illud operationem antecedens conceptum à Deo fuit, Stet ergo Dei voluntatem, & decretum concurrenti cum creaturis, ut cum eis, ut causa prima, & perfectissima libere causis secundis naturaliter cooperetur, eorum naturis, naturalique actiuitati, & exigentiæ conforme, & accommodatum esse debere; Atqui natura, & actiuitas agentis liberi, est ad operandum libere, seu cum plena potestate, & dominio suarum operationum, ac subinde decretum, & concursus diuini ad ita operandum exigunt: ergo decretum concursus diuini, si naturaliter, & ad agentis liberi exigentiam concipiendum sit, tale debet concipi, ut illud cum plena, & absoluta potestate operandi constituat, & relinquat. At nec ita illud relinquit decretum Dei concurrenti determinatæ antecedens, & efficax, nec comitans efficax, imò nec comitans inefficax satis est: quia subordinationem determinationis voluntatis creatæ in operando ad voluntatem Dei causæ primæ non seruat: ergo debet esse decretum liberum Dei nusquam determinatum ad concursum determinatum, vel eius oppositum, sed cum alteruto, imò, & cum eius negatione com-

ponibile: quod decretum indifferenter concurrenti, & est, & nominatur.

CERTAMEN II.

Pro decreto indifferenter concurrenti clarius explicato standum est.

1. Decretum indifferenter concurrenti aptissimum ex hæcenus excogitatis visum nobis semper fuit, fatique rationibus proximis fundatum. Pro eius tamen expeditione, claritate, & penetratione eius naturam minutius paululum conclusionibus aliquot vniuersim statuerem, id quod ex dictis d. 2. q. vi. cert. 4. non erit difficile. Primo dico: decretum hoc est applicatum omnipotentie diuinæ, ut eius actiuitate, & concursu vi pro libito creata voluntas possit tam ad consensum, quam ad dissentium, vel eius omissionem, quicumque ille consensus sit, siue honestus, siue turpis, siue indifferens, siue naturalis, siue supernaturalis, ad cuius liberam creatæ voluntatis elicentiam omnipotentia vi eius decreti applicatur. Sunt autem tria que difficultatem possunt decreti huius, qua omnipotentie diuinæ applicatum est in genere expedienda duo ad intrinsecam eius naturam spectantium: tertium ad effectum applicationis eiusque necessitatem; quibus addi potest quarta difficultas ab abstruso.

2. Prima difficultas ad naturam eius decreti, quæ applicatum actiuitatis diuinæ ad extra, siue omnipotentie: quia huius decreti applicatiui nullum est obiectum assignabile; ergo nec ipsum, atque omnipotentem per illud applicatio est possibilis, in huius decreti obiecto assignando, quatenus applicatio diuinæ omnipotentie est, multum ab Herize, & aliis laboratur, qui melius assignant animi eius obiectum esse plenam, & absolutam potestatem creatæ voluntatis ad virtutem, quæ absque cuiusmodi applicatione non stat, constituturæ, siue plenam, & absolutam eius indifferenter potestatis ad virtutem constitutionem, quæ desumitur, quid à decreto ipso est, quod aiunt, ut eandem voluntatem applicandi, seu decretum Dei sui ipsius obiectum esse non admittat, atque essentia sua sui ipsius reflexiui decretum: quod implicatorium esse suspicatur: verò est potestatis illa indifferens ad virtutem plenam, & absolutam, seu plenam, & absolutam constituta applicatione decreti essentialiter glaudat, nequit decretum illud in potestatem plenam, & absolutam constitutum ad virtutem ferri, quin in decreto ipsum, tanquam in obiectum adequatum, reflexe feratur: imò, cum applicatio illa per decretum, quod reliqua creata principia indifferencia eius potestatis indifferens ad virtutem supponit, ad quorumque absolutam existentiam, & existentiam præuiam concipitur, constitutum vltimum, & quasi formam vltimo constitutens, & complens plenam illam, & absolutam creatæ voluntatis potestatem ad virtutem sit, illa sola applicatio, seu decretum obiectum decreti illius esse videtur: sicut voluntas facienda subiectum, quod exitus supponit candidum, vel album ad solam productionem, & vitionem calidam, vel albedinis solum, aut saltem primario terminatur, quare solutio hæc non vitat essentialitatem decreti illius reflexionem supra se ipsum: quæ essentialitatem decreti illius supra se ipsum, tanquam obiectum, siue adequatum, siue inadæquatum impossibilem in primis non reputo: quin, cumque voluntas, & cognitioni diuinæ necessariam, ut saepe contr. 4. de decretis, præcipue d. de obiecto materiali ipsius ostendi, nec minus frequenter contr. 4. de voluntate monstrabundique eorum diuinarum actuum ita proprium, & essentialitatem esse loca illis ostendo, ut creatis actibus conuenire repugnet.

3. Suum nihilominus obiectum aliud diuersum directum non deficit iuxta nostrum Herize. Nimirum negotio decreti subrahendi concursus ad alterum extremum indifferenter potestatis, etenim posita indifferente potestate voluntatis plena, & absoluta in genere causæ creatæ, eiusque absolutæ exigentia decreti indifferenter liberam Deo est, cum illud concipere, & omittere tunc decernere non concurrere ad extremum alterum indifferenter potestatis illius: creata, quod decretum concursus subtractiui omittit, tunc à Deo ex libertate contradictionis absolute possit. Decretum ergo indifferens, qua omnipotentie applicatum est ad virtutem, ut non sit decretum subtractiui concursus sui, quo

Dei a diuinitas, & omnipotentia voluntati creatæ, vt ea pro libito suo ad sibi cooperandum vratur, manet applicata, quod pro sequentibus difficultatibus memoria tenendū est. Inquit inde decretum hoc indifferens æquē in determinatam relinquere omnipotentiam, ad concurrendum ac Deum, atque ante illum omnipotentiam, ac Deus erant: ergo vt ex indifferente actiuitate Dei, seu omnipotentia operetur voluntas creatæ, vel superflua, vel nihil præstat decretum. Nego consequentiam: quia comprincipio extraneo, nisi adiuncto, & applicato aliud vti non potest: vt voluntas habita, siue naturalis, siue supernaturalis; nec vltus non vnita sibi obiecti specie. Et si ergo omnipotentia de se indeterminate, & indifferens ad plures concursus, & eisdem ante decretum sit, & post illud; ante illud tamen ad eius vltum coniuncta, seu adiuncta voluntati creatæ non est, sicuti est post decretum adiuncta.

4 Instatur tamen: nam velle negationem decreti subtracti concursus, non affect nisi negationem huius decreti: ex quo iouum intelligitur non impedita voluntas creatæ ad operandum, non autem posituē potens operari, quatenus ex parte potentie, & voluntatis diuina est, nisi Dei potentia seipia intelligatur applicata, ac proinde decretum applicatum superflua. Nam inter hæc velle impediti ex parte omnipotentie de se non applicata, & velle illam applicatæ medium quidem est: scilicet, nec velle impediti, seu subtrahere omnipotentiam a concursu, & cooperatione cum creatæ voluntate ad eius determinationem, & consensum; nec velle illam applicatæ, si id decreto, & voluntate positua præstantum necessario sit vt solutio Herize nostri supponit, nec se ipsa applicata omnipotentia diuina creatæ voluntati est: atque ex diuersa libertate contradictionis decreto hæc à Deo concipiuntur, et si ex eadem libertate contrarietatis haberi à Deo valeant, quo casu ex contraria oppositione decreto vltum alterum alcerius negationem secundario afferret, nempe decretum applicatum omnipotentie negationem decreti subtracti omnipotentie ad cooperandum, & e contra; non autem alcerius ex libertate contradictionis negatio, seu omisso alcerius positione inducit. Quare, etsi Deus decernat ommissionem, seu negationem decreti subtracti omnipotentie, nihil decretum, quo formaliter, aut virtualiter decretum omnipotentie applicatum continetur, sed cum quo recte componatur huius etiam omisso: ac proinde, nisi negata Deo pure contradictionis erga suos actus libertate, contra vltum nobis sententiam, sustineri ea solutio nequit, et si vltum omisso decreti subtracti omnipotentie non nisi positione contrarij decreti applicati illius, atque ex libertate contrarietatis potest induci, adhuc huius directum obiectum assignari deberet præter ommissionem, seu negationem decreti subtracti, quæ, etsi effectus, & necessarius decreti applicati sit, non autem eius obiectum.

5 Sed, etsi obiectum directum decreti applicati proximum minus recte assignetur ab Herize, nec debeat extra ipsum decretum assignari: quia non solum supra seipsum reflexiui esse potest, sed & necessario sit, vt diximus: tamē assignari facile potest obiectum aliud directum. Nempe volo omnipotentiam seu, quod idem in nostra sententia est, voluntatem meam quoad extra actiuam creatæ voluntati in linea creatæ causæ ad vltumuis constitutæ, quæ voluntas seipsam nusquam vt obiectum directum habet, sed omnipotentiam, & creatam voluntatem, cui in linea agentis creæti plene ad vltumuis constitutæ illam vult diuersimode per decretum illud respectu; nempe omnipotentiam, vt obiectum quod, & creatam voluntatem, vt obiectum cui illam vult: eaque voluntate, & decreto quod formalis applicatio est manet omnipotentia formaliter applicata, & ad vltum pro creatæ voluntatis determinatione sufficienter, & irreuocabiliter vnica, quæ absq; ea nullatenus (vt exemplis habitum & specierum impressarum docebamus n. 3.) eius determinationi, quoad vltum subdita erat. Sunt in contradicibus exempla obuia. In matrimonio quippe voluntas tradendi corpus vt obiectum quod alteri vt obiecto cui ad vltum, quin se ipsam voluntas illa pro obiecto habeat matrimonium constituit atque ad vltum corpus alterum alteri formaliter applicat: & irreuocabiliter, quia perpetuus natura sua contractus est, atque in mutua hac voluntate alterius in alterum fundatur ius, & obligatio, per quæ, tanquam per effectus, tam hic, quam reliqui contractus (qui obligationis tantum non sunt) descriptiue definiuntur: quia

doctrina cessant plurium Recentiorum difficultates, & subtilitates otiosæ in designando metaphisico obiecto primario & directo contractuum.

6 Adhuc tamen reitatur tertia difficultas, etsi enim ea subiectio habitus naturalium, vel supernaturalium eidem agenti, & supposito libero infidentium, neque ex se liberorum, vt eius libito, & determinatione ad cooperandum ipsi trahantur, intelligi possit; aut agentis supposito, & libertate diuersi (cuiusmodi Deus, eiusque voluntas, dum per decretum illud determinata est) quo pacto trahi, eo adhuc decreto supposito, alterius libera determinatione ad cooperationem cum ipso queat, non ita facili concepi valet. Sed tamen quoad diuersam libertatem Dei eiusque voluntatis decreto illo omnipotentie applicatiuo ita concepto, vt concepi ab eo absolute nõ potuerit exercita supponitur: & ratione cuius libera actio extrinseca, vel profectiue, vel permissiue iuxta Augustini, & Patrum doctrinam sit. Quod autem per illud decretum determinata Dei voluntas ad concursum, & operationem cum creatæ voluntate in consensum non maneat: non suadet vltiori determinatione ex parte sui ad eam cooperationem Deum, cuiusque voluntatem egere. Quia si antecessens sit contra debitum exigentia naturalis agentis liberi creati erit, eiusque libertatem; comitans autem quæcumque sit, subordinationem creatæ voluntatis, & potentie in libere operatio non seruat: ac si efficax sit, multis titulis repugnat, vt vidimus q. 1. tota, Quare solum potest Deus circa liberas nostras actiones voluntatis, & potetie suæ exercitium per decretum liberū suæ omnipotentie applicatiuum, quoad eius actiuitatis vltum exercere: quo posito, nequit decretum concursus sui subtractiuum applicatiuo contrarium apponit: nec Deo liberum aliud exercitium circa nostram actionem, & suæ omnipotentie vltum, & concursum in ipsam reitatur: sed nostro solum arbitrio, cuius determinatione, admodum inditi, & infidentis nobis habitus, ad operandum nobiscum, seu cooperandum trahitur absque vltio libito ex parte Dei motu. Quod vero diuersum à nobis suppositum, & actiua virtus non infidentis nobis sit, est tamen nobis applicata, vt nostrum motum sequatur aut comitetur: quem admodum (vt cum Lessio crastiori, sensibiliiori tamen, exemplo rem explicem) aer in organorum arca inclusus ad digiti motum iam hac iam illac tibia moueatur, sonumque vel grauioiorem, vel acutioiorem edir. Ex quibus absurdum subiectionis, & subditiōis potentie, & voluntatis diuinae ad humanam in operando eualescit. Siquidem ea subiectio ex libero decreto Dei venit, sicuti, & plures alias agendi obligationes, & subiectiones ex liberis suis decretis voluntate sua Deus subit; quas natura, ac non à voluntate sua libera turpe esset subire: & si dicta penetraretur, cum ita subdi determinationi creatæ voluntatis sit, vt eius subordinatio naturalis diuinae in operando seruetur, suo potius naturali dominio, & prima tui agentis liberi in operando ea necessitate cooperandi cum creatæ voluntate, quam creatæ voluntati seruit: cuius ad ipsam demonstratur seruilis subiectio: cum non, nisi ad præconcepum libere decretum, & iurum Dei, illa possit operari.

CERTAMEN III.

Tertia Conclusio.

1 Tandem dico: decretum hoc omnipotentie applicatiuum non esse de concursu libero distinctum, neque ad illud affectiue ferri, nec e genere suo, vt dixi cert. 1. n. 2. ex dictis d. 2. q. 3. cert. 4. à n. 6. sed nec ex specie vltima decreti applicatiui, ad opus honestum. Probat, quia & respectu operis honesti, ac meritorij vitæ æternæ postus homo in manu consilij sui, suoque arbitrio, & electioni relictus dicitur à scriptura, & Patribus: quibus verbis sola permissio vltus omnipotentie diuinae significatur ex Patribus, non positua eius vltus voluntas vltia: vt de voluntate applicatiua omnipotentie ad actionem prauam ostendimus vbi proxime. Secundo, quia titulo causæ primæ, & vniuersalis id solum decreto illo applicatiuo omnipotentie Deus debet velle, quo creaturæ egent, vt operentur dependenter à causa prima libera suos quolvis effectus; sed ad id solum egent decreto applicatiuo omnipotentie per-

REGA
paci
Ma